

Valtiontalouden tarkastusvirastolle
D/624/04.13.00/2024

Lausunto koskien vaikuttamistoiminnan taloudellisia tietoja koskevaa määräysluonnosta

Hyvinvointiala Hali ry kiittää mahdollisuudesta lausua vaikuttamistoiminnan taloudellisia tietoja koskevasta määräysluonnoksesta. Pidämme tärkeänä avoimuuden ja luottamuksen vahvistamista vaikuttamistoiminnassa. Avoimuusrekisterilain (430/2023) mukainen velvoite raportoida vaikuttamistoiminnan taloudelliset tiedot edistää tätä tavoitetta.

Jotta avoimuusrekisterin tiedot olisivat vertailukelpoisia ja hyödyllisiä, pidämme tärkeänä, että VTV tarjoaa konkreettiset ja selkeät ohjeet, joiden avulla organisaatiot voivat raportoida taloudelliset tiedot yhdenmukaisesti. Taloudellisten tietojen raportoinnista ei saa tulla organisaatioille liiallista hallinnollista taakkaa. Lisäksi toivomme, että määräyksessä huomioidaan se, että monilla pienillä vaikuttamistyötä tekeillä organisaatioilla on hyvin vähän hallinnollista henkilökuntaa.

Vaikuttamistoimintaan osallistuneet henkilöt ja henkilötyövuodet

Määräysluonnoksen mukaan vaikuttamistoimintaan osallistuneiden henkilöiden kokonaismäärään lasketaan kaikki henkilöt, jotka osallistuvat kyseisen ilmoitusvelvollisen harjoittamaan vaikuttamistoimintaan. Näihin henkilöihin laskettaisiin myös esimerkiksi taustatyöhön osallistuvat sekä esimerkiksi organisaatioiden luottamushenkilöt.

Määräysluonnoksen mukainen velvollisuus raportoida henkilötyövuodet työtuntien perusteella (kohta 2.2) tuo merkittävää hallinnollista taakkaa organisaatioille. Työtuntiin perustuva raportointi edellyttäisi organisaatioissa yksityiskohtaista työajan seurantaa ja merkintää. Useilta organisaatioilta puuttuu työajanseurantajärjestelmä, joka mahdollistaisi tällaisen tarkan erittelyn.

Avoimuusrekisterin mukainen ilmoitusvelvollisuus koskee vain eduskuntaan ja ministeriöihin kohdistuvaa vaikuttamista, ja sama velvollisuus koskee myös taloudellisten tietojen ilmoittamista. Velvollisuus ilmoittaa taustatyöhön osallistuneiden työaika tuntitasolla voi olla organisaatioille haastava, kun esimerkiksi lainsäädäntöhankkeet ovat pitkiä, jopa vuosien mittaisia. Myös tuntikohtainen erottelu, mikä osa työajasta menee eduskuntaan ja ministeriöihin kohdistuvan vaikuttamisen valmisteluun, on haastavaa, kun usein samalla taustatyöllä tehdään vaikuttamista myös muihin tahoihin, kuten hyvinvointialueisiin ja kuntiin.

Ehdotamme, että raportointi rajataan vaikuttamistoimintaan suoraan osallistuneisiin henkilöihin ja että henkilötyövuosien ilmoittaminen perustuisi realistiseen arvioon, ei yksityiskohtaiseen tuntiseurantaan.

Markkinointi- ja edustuskulut

Määräysluonnoksessa todetaan, että ilmoitusvelvollisen tulee toimintailmoituksella ilmoittaa kalenterivuoden aikana syntyneet vaikuttamistoimintaan liittyvät markkinointi- ja edustamiskulut.

Myös markkinointi- ja edustamiskulujen kohdalla on hyvä muistaa, että ilmoitusvelvollisuus koskee vain vaikuttamista, joka kohdistuu eduskuntaan ja ministeriöihin. Usein markkinointi- ja edustamiskuluista voi olla vaikea erotella tarkasti eduskuntaan ja ministeriöihin kohdistuneen vaikuttamisen kustannukset muuhun vaikuttamiseen liittyvistä kuluista. Erottelu on haastavaa esimerkiksi edustustilaisuuksien osalta, joihin osallistuu myös muita, kuin ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvia henkilöitä.

Sen sijaan, että organisaatioilta vaadittaisiin tarkkaa kuluseurantaa, ehdotamme että edustamiseen käytetyistä kuluista ilmoitetaan arvio, joka koostuu selvästi eduskuntaan ja ministeriöihin kohdistuneen vaikuttamisen markkinointi- ja edustamiskuluista.

Pidämme tärkeänä, että ilmoitetuista taloudellisista tiedoista on mahdollista hahmottaa vertailukelpoisesti erilaiset suuruusluokat, joilla yritykset tekevät vaikuttamistyötä, tarkkojen euromäärien sijaan. Toivomme, että VTV huomioi esitetyt näkökulmat määräysluonnoksen jatkovalmistelussa.

Ystävällisesti,

Sanna Aunesluoma
Toimitusjohtaja
Hyvinvointiala Hali ry

Lisätietoja:

Amanda Laukkanen
Viestinnän asiantuntija
amanda.laukkanen@hyvinvointiala.fi